

1926—1991 ЕЛЛАРДА АЗАТ ХАТЫН
2020 АПРЕЛЬ № 4
СӨЕМБЕККЭ

1926-1991 елларда АЗАТ ХАТЫН 2020
АПРЕЛЬ №4

Илнар
МИРАТОВ
Верениче тазасирлар
алдымыч

гашлада - сынау
ИР ЭШ
тапмыч

пуляр
ДЕСЕРТ
камырсыз чизкейк

Сөембиккэ

Журналына

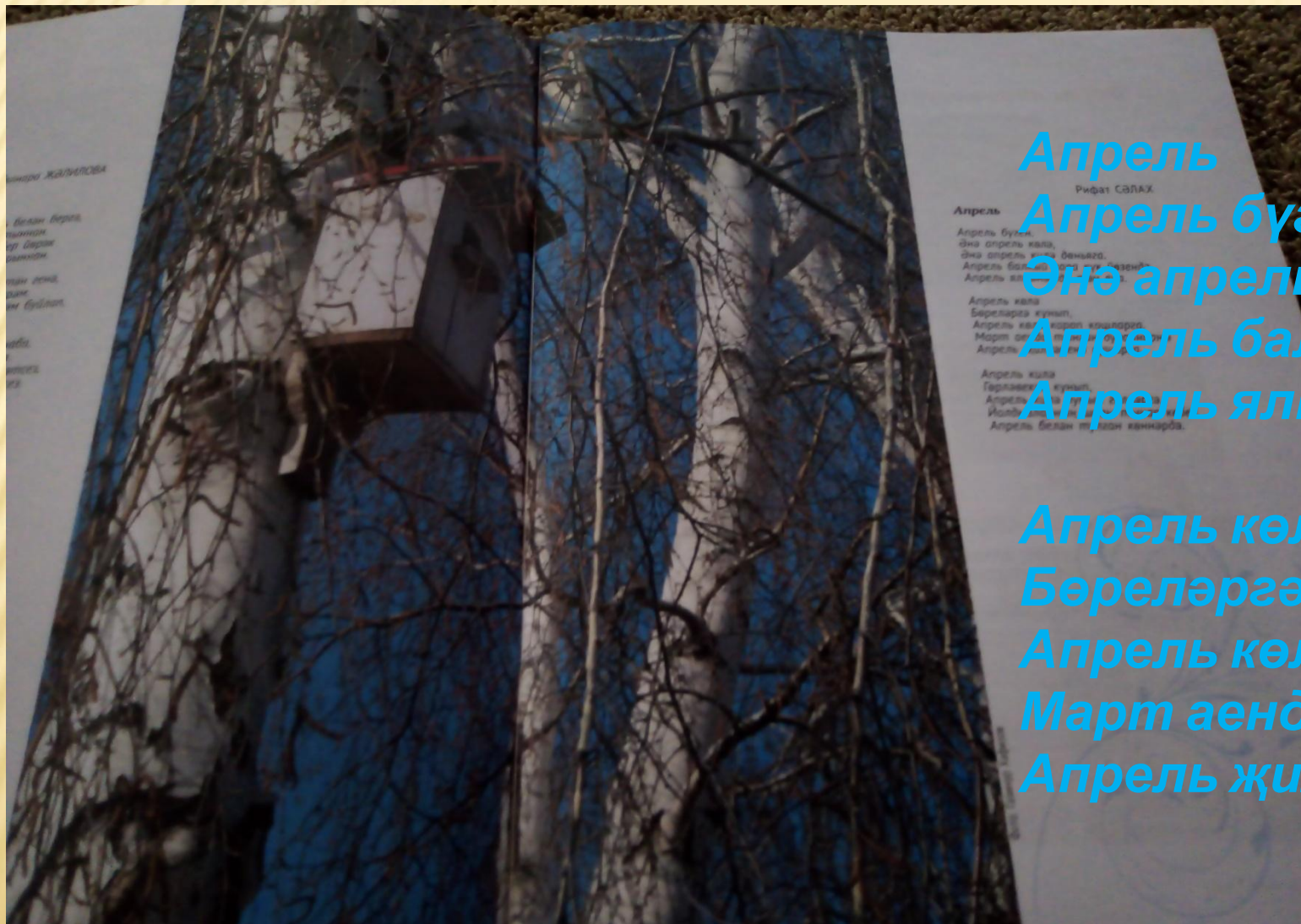
Динара
ГӘЖИТОВА.

КҮЗЭТҮ.

«Халыкларны
дуслаштырыр өчен
бер сүз житә!»

СӨЙ ГОМЕРНЕ, СӨЙ ХАЛЫКНЫ, СӨЙ ХАЛЫКНЫҢ ДӨНЬЯСЫН!

Рифат Сәлах

**Апрель
Апрель бүген.**

**Әнә апрель көлә,
Апрель балкый кара күк йөзендә.
Апрель ялкынында төн яна.**

**Апрель көлә
Бөреләргә кунып.
Апрель көлә карап кошларга.
Март аенда тынган бураннарны
Апрель жылләренә кушарга.**

АКТУАЛЬ ТЕМА

ДЕМОГРАФИЯ "ИЛКУЛӘМ ПРОЕКТ

“Ныклы гайлә кору һәм аны яшәтү зур хезмәт ул,- ди Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты гражданлык хәле акытларын теркәү идарәсе башлыгы Гөлшат НИГЪМӘТУЛЛИНА. – Ир белән хатын бер-берсенә ярашып, икесе бергә төзегән кечкенә дәүләтне сакласа, якласа гына уртак тормыш мәгънәле булачак. Ә моның өчен икең бер якка карап яшәргә кирәк”.

Чулпан Галиәхмәтова

БЕЗ БУЛДЫРАБЫЗ “БЕЗНЕҢ ТЫШЛЫКТА

Соңгы ноктамны куярга да өлгермәдем, яңалык килеп иреште: “Астрахань-24” телеканалына талантлы идарәче, журналистикада азу ярган, һәркем белән уртак тел таба белгән яңа җитәкче-Динара МӘЖИТОВА билгеләнде”, диелгән иде анда

Урамда таныш булмаган баланың: “Сәлам, Динара апа!” - дип, туган телдә эндәшүенә ияләштем инде.

Раилә Хәялиева.

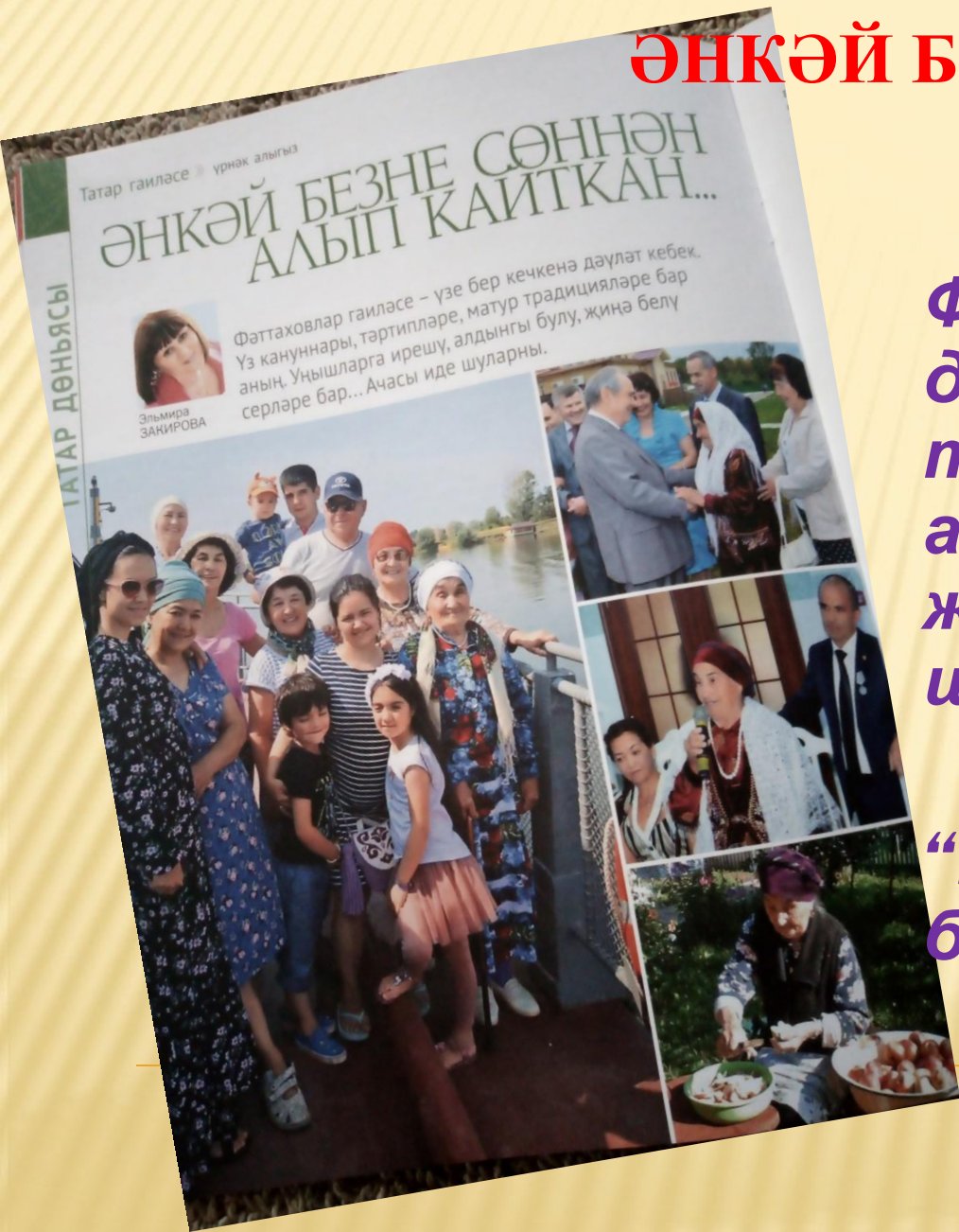

НИЧЕК БАР-ШУЛАЙ “ ФИКЕР

- Сине эстраданың “ала каргасы” дип әйтәләр. Үпкәләмисеңме?
- Юк, мин аны хәтта комплемент итеп кабул итәм. Башкаларга охшамаганлыгымны беләм, бу ягым үземә бик тә ошый. Уйнарга . Кыланырга, кемгәдер ярарга тырышырга яратмыйм. Зур компанияләр минеке түгел. Янымда аралашыр өчен берничә яқын кешем бар. Шулар җитә.

Ч. Галиәхмәтова

ӘНКӘЙ БЕЗНЕ СӨННӘН АЛЫП КАЙТКАН...

Фаттаховлар гайләсе – үзе бер кечкенә дәүләт кебек. Уз кануннары, тәртипләре, Матур традицияләре бар аның. Уңышларга ирешү, алдыңгы булу, жиңә белү серләре бар... Ачасы иде шуларны.

“Бер алманы бишкә билеп ашаган балалар алар” - ди әнкәләре.

Эльмира Закирова

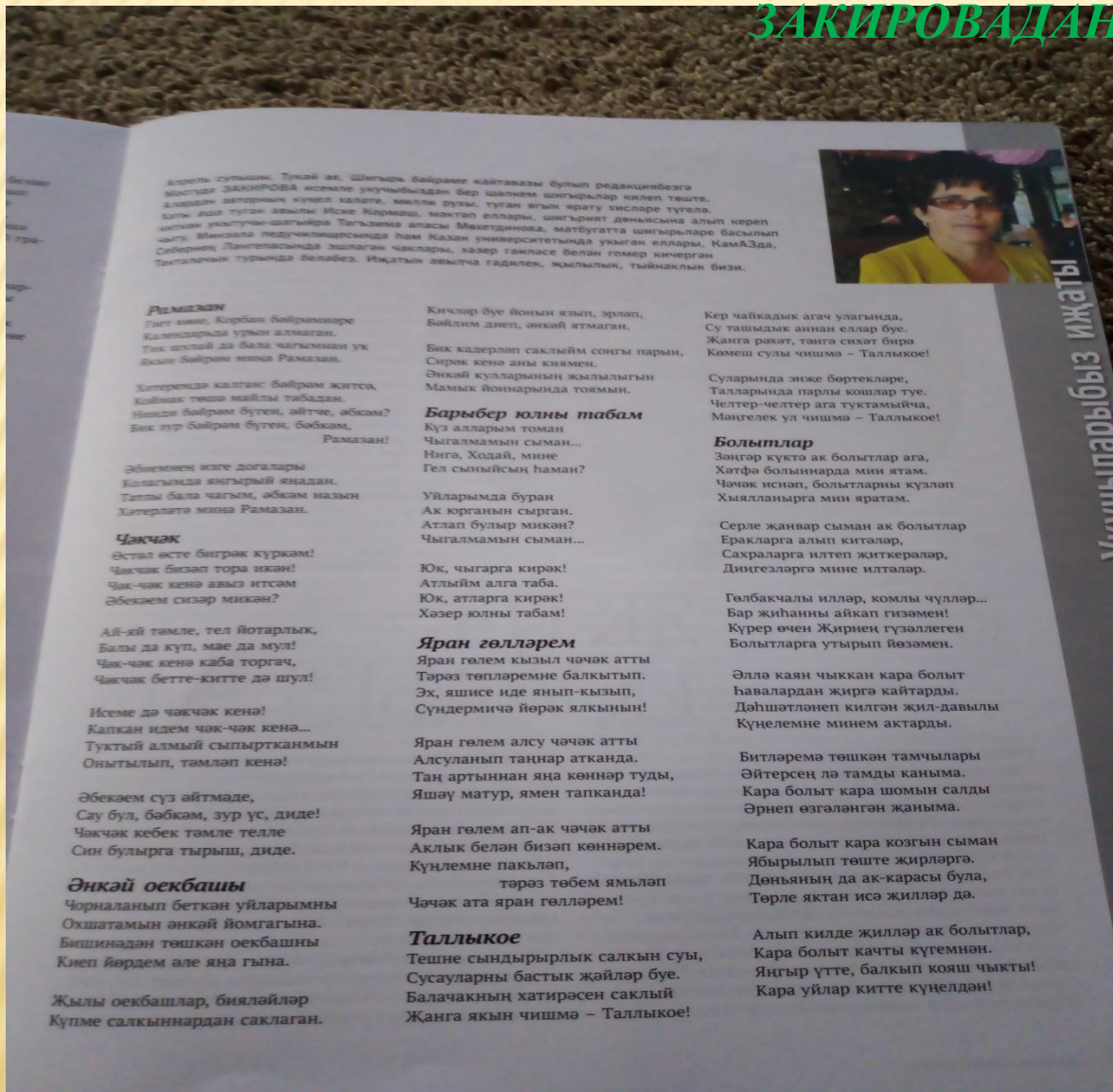

Саба яклары – гомер-гомергә энә шул борынгы һөнәр ияләре-зәркәнчеләр төбәге саналган. “Саба көмешчеләре ерак-еракларга барып чыгып, алка, йөзекләрен сатып йөргәннәр”, - дип сөйлиләр. Димәк, саба осталарының ювелир эшләнмәләре әллә кайларга кадәр барып житкән!

Лилия Гәрәева.

УКУЧЫЛАРЫБЫЗ ИЖАТЫ

АКТАНЫШ РАЙОНЫ ИСКЕ КОРМАШ КЫЗЫ МӘСГҮДӘ ЗАКИРОВАДАН ШИГЪРИ ТӘЛГӘШЛӘР.

Әнкәй оекбашы.

Чорналып беткән уйларымны
Охшатамын әнкәй йомгагына.

Бишинәдән төшкән оекбашны
Киеп йөрдем әле яңа гына.

Жылы оекбашлар, бияләйләр
Күпме салкыннардан саклаган.

Кичләр буге йонын язып, эрләп,
Бәйлим диеп, әнкәй ятмаган.

Бик кадерләп саклайм соңгы парым,
Сирәк кенә аны киямен.

Әнкәй кулларының жылылыгын
Мамык йоннарында тоямын.

Йомшак-ягымлы, моңлы, югары лирик колоратур сопрано тавышка ия жырчы ШӘФИКА КОТДУСОВА опера театры сәхнәсендә тудырган образлар, чит ил классикларының үлемсез әсәрләрендәге героинялар халык күңеленә уелып калган икән, димәк, сәнгать дөнъясында аның үз урыны булган. Йолдыз кебек нурлы, якты шәхес дип бәяләүләре юкка түгел.

Роза Мулланурова

“Сөембикә” (“Азат хатын”) журналы тарихы республика үткән юлдан аерылмый.

Журнал битләрен актарабыз...
Әйе, без төрлебез төрле чорда
яшәгәнбез. Әмма
кызыксынулар, мавыгулар, уй-
хыяллар, теләкләр, хәтта
максатлар да бер үк шикелле...

Эльмира ШӘРИФУЛЛИНАдан хатын-кызларга багышланган шигърият җырымнары.

Моңның йөрәге-синдә!

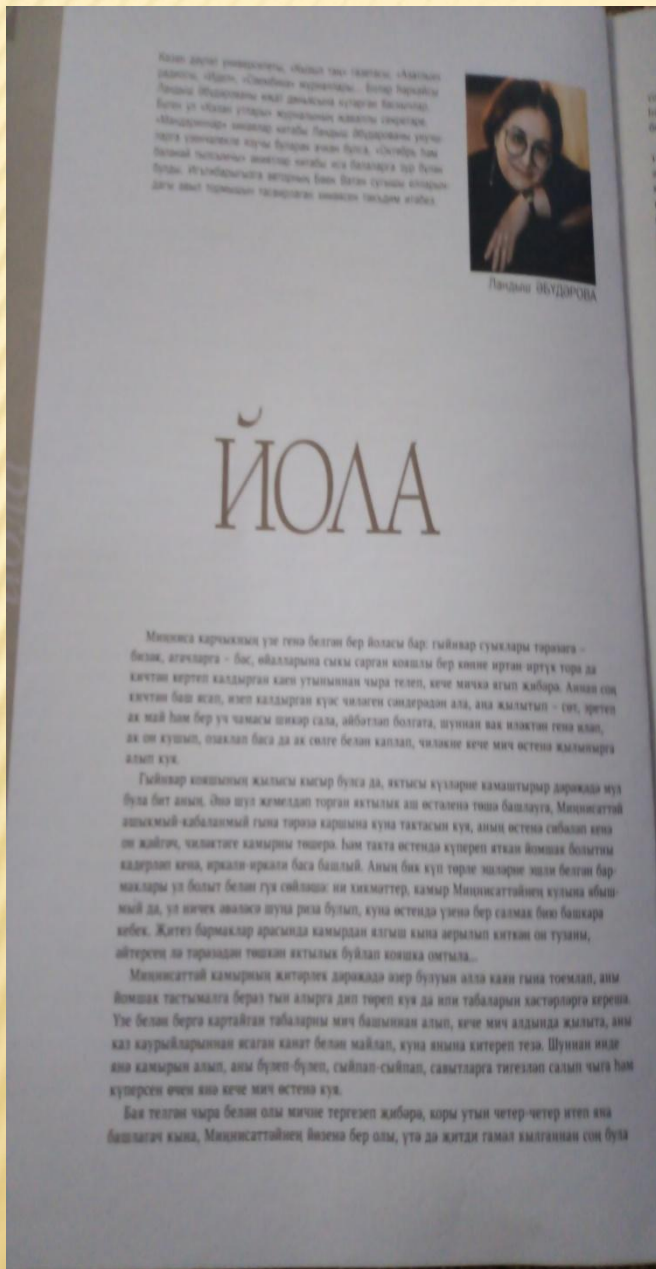
Композитор Сара Садиковага

Туган җиргә табынгансың,
Давыл булып кабынгансың,
Кар-бураннар ябынгансың
Көйләреңдә, Сара апа!

Күңелләрдән саркыгансың,
Ефәк нурлар талкыгансың,
Йолдыз булып балкыгансың
Көйләреңдә, Сара апа!

Гөл, чәчәк булып шыткансың,
Утлы күмерләр йоткансың,
Туфан-су булып купкансың
Көйләреңдә, Сара апа!

МЭДЭНИ ТОРМЫШ

“МАНДАРИННАР” ХИКӘЯЛӘР КИТАБЫ ЛАНДЫШ ӘБҮДӘРОВАНЫ УКУЧЫЛАРГА ҮЗЕНЧӘЛЕКЛЕ ЯЗУЧЫ БУЛАРАК АЧТЫ. АВТОРНЫҢ БӨЕК ВАТАН СУГЫШЫ ЕЛЛАРЫНДАГЫ АВЫЛ ТОРМЫШЫН ТАСВИРЛАГАН ХИКӘЯСЕН ТӘГЪДИМ ИТӘБЕЗ.

Тол хатын боларны кычкырып әйтеп тормады, аклану көтеп, бәбәкләрен үзенә терәгән бу икәүгә аркасын куеп басты да савыттагы сөтне өч йомрыга салып балаларына тоттырды. Элеккеге ягымлы Зәйнәп апаларының соңгы вакытта ажгырып йөрүенә ияләшкән балалар әниләре ни кушса шуны үтәргә әзер иде-йомрыларны сүзсез генә кулларына алдылар да “хәзер нишләргә?” дигәндәй, әниләренә төбәлделәр.

- Кайсының кулыңнан ала аласың, Зәйнәп? Ал!- диде Миңниса тыныч кына

ЯШӘЕШ

НИ ХӘЛЕҢ БАР, КЕШЕ ТУГАНЫМ “БЕЗНЕҢ ПОЧТА

Хөрмәтле укучыларыбыз!

Сездән хатлар көтеп
калабыз.

Безнең адрес: Казан,

Декабристлар урамы, 2.

email: ssuum@yandex.ru

ИРЛӘР КҮЗЛЕГЕННӘН

*Гайлә йөген тарту хатын-кызга
йөкләнмәгән. Әмма ул шушы йөккә
жигелә икән, ир-ат аңа дилбегәне
бик теләп тоттыра. “Хатын
өстери бит әле”, -ди, һәм чын ир-
ат булудан туктый.*

*Ир кеше үзен баш итеп, гайләсе
өчен аһамиятле кеше итеп тоярга
тели. Ә сез, хатын-кызлар, аңа бу
мөмкинлекне бирегез!*

Фикерләренә Лилия Гәрәева язып алды

ЧЫН ХАТЫН ИРДӘН РЫЦАРЬ ЯСЫЙ

Искандер
СИРАҚИ,
журналист,
язучы

Ир кеше – гайлә башлыгы, хатын-кыз гайлә уңалып санлаучы буларак кабул ителә, әмма ул шушы йөккә икән, ир-ат белән хатын-кыз арасындагы аңа дилбегәне бер үк итеп итәләр. Бу – дини эшләргә да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай.

Хатын-кыз гайлә уңалып санлаучы буларак кабул ителә, әмма ул шушы йөккә икән, ир-ат белән хатын-кыз арасындагы аңа дилбегәне бер үк итеп итәләр. Бу – дини эшләргә да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай.

Хатын-кыз гайлә уңалып санлаучы буларак кабул ителә, әмма ул шушы йөккә икән, ир-ат белән хатын-кыз арасындагы аңа дилбегәне бер үк итеп итәләр. Бу – дини эшләргә да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай.

Хатын-кыз гайлә уңалып санлаучы буларак кабул ителә, әмма ул шушы йөккә икән, ир-ат белән хатын-кыз арасындагы аңа дилбегәне бер үк итеп итәләр. Бу – дини эшләргә да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай.

Хатын-кыз гайлә уңалып санлаучы буларак кабул ителә, әмма ул шушы йөккә икән, ир-ат белән хатын-кыз арасындагы аңа дилбегәне бер үк итеп итәләр. Бу – дини эшләргә да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай.

Хатын-кыз гайлә уңалып санлаучы буларак кабул ителә, әмма ул шушы йөккә икән, ир-ат белән хатын-кыз арасындагы аңа дилбегәне бер үк итеп итәләр. Бу – дини эшләргә да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай.

Хатын-кыз гайлә уңалып санлаучы буларак кабул ителә, әмма ул шушы йөккә икән, ир-ат белән хатын-кыз арасындагы аңа дилбегәне бер үк итеп итәләр. Бу – дини эшләргә да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай. Аллаһы Тағала ир-атны хатын-кыздан өстен итеп ирәткән икән, ул бит хатын-кызга да шулай.

Фикерләренә Лилия ГАРӘЕВА язып алды.

Бу язма тыл ветераны, Россиянең мәгариф отличнигы Рәхилә Нәбиулла кызы һәм ике кызыл Йолдыз ордены, күп кенә орден-медальләр белән бүләкләнгән сугыш ветераны, ветеран-укытучы Абдулла Шакир улы Буреелар турында.

“Кабат-кабат әйтәм, артык сагынам,
Өзелеп сагынам бергә чакларны.
Шул вакытны искә алу өчен
Язам сезгә сәлам хатларны...
Абдулла.
1941 елның 8 декабре”

БАЛАЧАГЫБЫЗНЫ СУГЫШ УРЛАДЫ “ ХӘТЕР

Илгә ябырылган олы кайгы – миллионнарча корбаннар биргән сугыш афәте без – балалар өчен дә зур сынау, балачагыбызны урлаган, бик күпләребезне итим иткән кара көннәр тыш, сәяси яктан ымырсытылу газаларын да башыннан уздырды шул. Искә төшереп, күз алдына китерсәң, жаннар телгәләнә.

Лилия Гәрәева

СЭЯХЭТ” МИН АЧКАН ДӨНЬЯ

**ИТАЛИЯ ТУРЫНДА
КҮП СӨЙЛӨП
БУЛЫР ИДЕ. МИН
КҮРГЭН БУ
ШӘҺЭРЛЭРНЕҢ
ҺӘРКАЙСЫ АЕРЫМ
ЯЗМАГА ЛАЕК.
АНДА- МАТУРЛЫК,
МӘХӘББӘТ, АНДА-
МЭНГЕЛЕК КОЯШ!**

АЛИНӘ ГОБӘЙДУЛЛИНА

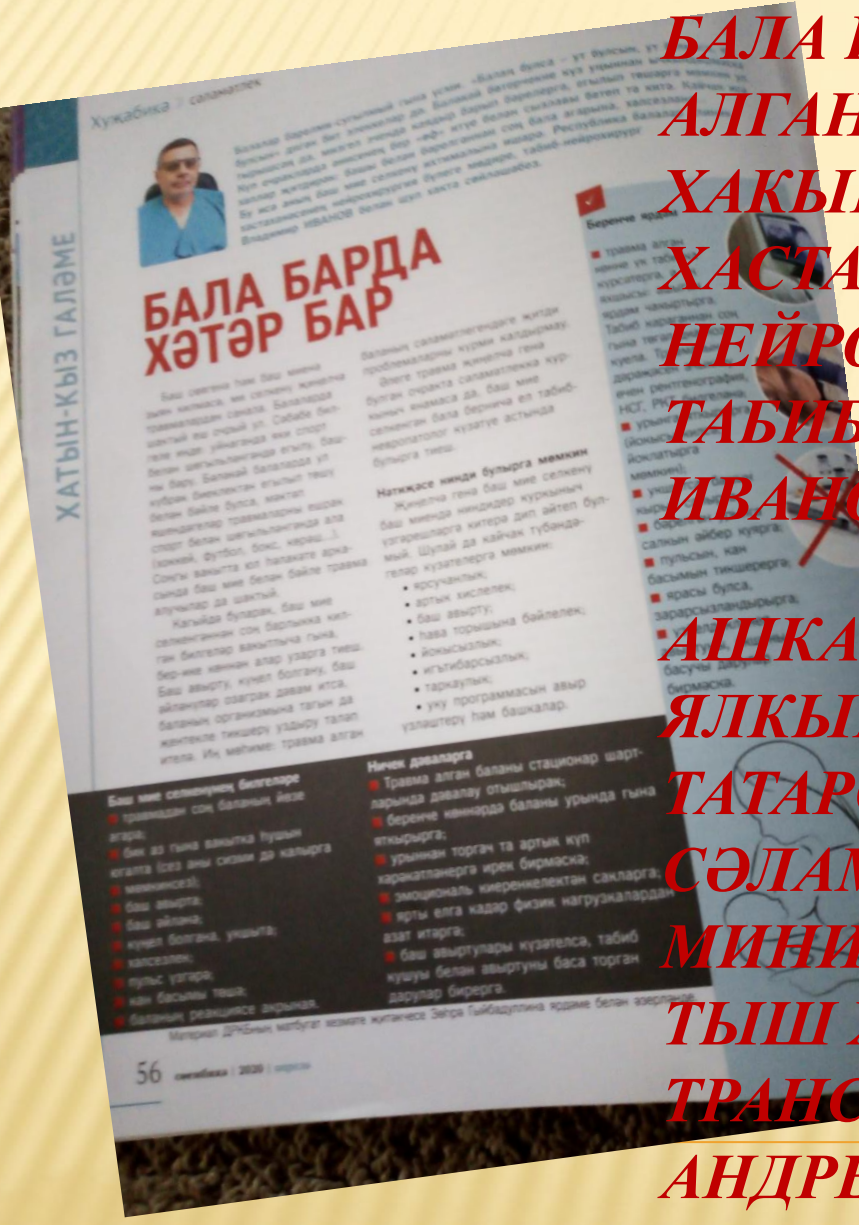
Түпсүсүнө сайтыбыз

Динар ШАКИРОВ фикерләре.
Дүртөйлә шәһәре прокуроры,
Башкортста;
Гайлә стажы- 17 ел;
Өч бала атасы

**БАЛА БАШ СӨЯГЕНӘ ТРАВМА
АЛГАНДА БЕРЕНЧЕ ЯРДӘМ
ХАКЫНДА РЕСПУБЛИКА БАЛАЛАР
ХАСТАХӘНӘСЕНЕҢ
НЕЙРОХИРУРГИЯ БҮЛЕГЕ МӨДИРЕ,
ТАБИЙ-НЕЙРОХИРУРГ ВЛАДИМИР
ИВАНОВ.**

**АШКАЗАНЫ АСТЫ БИЗЕ
ЯЛКЫНСЫНУЫ ХАКЫНДА
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
СӘЛАМӘТЛЕК САКЛАУ
МИНИСТРЛЫГЫНЫҢ ШТАТТАН
ТЫШ ХИРУРГЫ ҺӘМ
ТРАНСПЛАНТОЛОГЫ. ПРОФЕССОР
АНДРЕЙ АНИСИМОВ.**

Хужабикә — бакча

Апрель ае — бакча сезоны ачылу чоры. Эңир кардан арыну белән бакчаларда кызу эш башлана.

Жымшан бакчысында ишлар

Агач куакларның төпчеләрен йомшартып, азотлы, фосфорлы-калийлы һәм органик ашламалар кертеп өслергә керен. Бакчада кар сулары җылытыл торса, канаклар казып, аларны агызабыз. Агач куакларын күтүпн кайрадан, мүлкөздән чистартып, бакча суына тасы белән араларын давалыйбыз, артын нык үслеп килеп, берберсине кыскачулчу ботакларын кисәбез, икәдән куакларны агартылаган була, кәзәр көвәстә белән агартабыз.

Бер төгәтә 10–12 иш ботак кына калдырып, карлыган куакларын да ыңартабыз, картайганнарны тиктән үк кисеп алабыз. Артын зур булып бүртеп торган береләрен көп көк итәбез, ул береләренң аче тулы гөбә була. Апрель аңда карлыганны бериләккә еш чыбыччалардан үрчегергә мөмкин. Чыбычаны нык берә өстенән кисеп алабыз һәм өскә яктагы берәдән 1,5 см ара калдырып, 16–18 см итеп кыскартабыз. Йомшан, уңдырышлы жергә авыш итеп утыртабыз. Туфрак өстенән 1 берә гена чыгып калсын. Көзек, тамырланган, без аны 10 см гына калдырып кыскартырбыз да, тагын бер елдан үз урынына күчереп утыртырбыз.

Кура җиләгенң да ботак очларын иң нык берәгә кадар кыскартып чыгабыз. Болай ашласаң, уңышы мулрак була. Кура араларын сай гына йомшартабыз, азотлы ашлама белән туландырабыз, төпләрен черема белән мүчәлибез.

Чәя, слива, винограды исе яз көне кыскарга ярамый, сагызы агудан куак корырга мөмкин.

Апрель — кортычларга каршы көрәш ае да ул. Иң беренче булып алмагачның чанаген ашаучы бөкәклар уяна. Ул ае оңа алмый, күәса буйлап кына үрмәли. Шуның өчен күәса тирәли җилемле луталар күеп чыгарга кирәк. Аны үзәң ясарга да мөмкин. Каттыгы кагазыне тасмалап кисеп, «Гусеничий клей» сылагыз да, шуның белән күәсане уратып алыгыз. Береләр ачылганда агач-куаклар өстенә кортычларга каршы препаратлар сиптерелә.

Гөбәкчәләрдә ишлар бер

Күпчелектән чөпеләренн өсләрен ачыбыз, төпләрен йомшартабыз.

Пәләнәр үк булып чыккан өсләк өчен, аларга да азотлы ашлама кертебез. 3 тармаклар су артында өскә кылыртып, бер төгәтә берәр чөпелә кылынык су сибәбез. Рәзаларның ботак очларын корыган була, икәдән урынга кадар кыскартабыз һәм берберсидәр ачытып туылмаган материал

белән көш күзүннән каплап торабыз — кышы йомшан тамам уянырга, тамырларга көч алырга ирек бирәбез. Базадагы георгин бүлбеләрен жылга чыгарып, өйдә туфракка утырта торабыз. Бүлбедәге күзләр күренә башлагач, бер оңда 2-3 тармак калдырып, бүлбеләрен бугарга мөмкин. Георгин кырауларга нык бирешә, шуңа да утыртырга ашымыл торыйк. Ай ахырында гладыолус суганчаларын да кабыгынан чистартып, марганцовкалы суда зарарсыздандырабыз һәм кояшы, ышык урынга утыртабыз. Өйдәге гөлләребез да туфрагын алмаштырып, зуррак чуламоңа утыртуны көтә. Ул эшенә да апрель аңда башкару кулай.

Түтәлләр белән көтә

Беренче эш итеп элекке утыртып калдырган сарыккә белән суганчы белән ыңартабыз. Өсләрен кызып калганда булгагыз, аларны ачытып суганчы тиздән җылынык. Сәк төгәтә төгәтә йомшартып чыгабыз һәм бөкәккә каршы азотлы ашлама (суганчы) кертебез. Уңан когы ашаклардан сарыккагызын калган була, икәдән өсләрен да утыртырга була. Көзгә өк бер төгәтә зур сарыккә булып йомшартып кылыртып белән суганчы Жыр кылыртырга икәдән белән суганчы да утыртыла. Сәккә суганчы өсләрен өчен, апрельдән үк жергә суганчы да чыгарга кирәк, ул өсләк төгәтәдә күп кирәк. Уңыш, перуанка, нәт, йфранка салып, кууалык, бер редиска — салынык чыдам, өсләккә кәзәр чыгарга була. Апрельдә өк тарлек җылы көк, түтәлләренн өк туылмаган материал белән көк Көш карый торган көшкә урыш көбестә, чөккә көбестә, бөкәккә төкә, астра, циния орлыгыларын Кабеста раскәдәсә өйдә чыгар өстен капласаң, түтәлдә анык шартлар кулайрак. Бирчәләрдә чараларын да оңытмыйбыз — уларга су сипкәннән өк, өскә беркибез.

Сонрак утыртыласы түтәлдә, туранбаш (клеввер), фидел сидратлар чөкә торабыз.

Төглицаны да җайга өскә Аның эчен-тышын кабыз. Көк өк горчидә көбәк зыянсыз гына кулланабыз. Чырым йомылысы төнәтмәләре белән өк бар. Туфракны зарарсыздан «Фитоспорин» беркибез. Ул биологик препарат, аны өк организмнар дамылы һәм өк та гына эшли. Кабеста һәм садаларын, редиска, шөкәк аш тамлаткөч өсләренн өк чөп та үстереп алырга бул.

Апрельдә орлык беренчә һәм якты урынга чыгарып торсын, күзләр чыгарып...

Апрель ае- бакча сезоны ачылу чоры. Жир кардан арыну белән бакчаларда кызу эш башлана

ЙӨЗЕҢ НУРЛЫ БУЛСЫН!

Бит тиресен тәрбияләү серләре турында “Суфле” матурлык үзәге жәйтәкчәсе

Суфия

ГАБДУЛЛИНА
сөйли.

Төзенең ярату матурлыгына сыйгытудан башлана. Битрән тә 10 күннең ала икәнләгә! Тагын да түзәткән, чыбарлар һәм кызылар... (text is partially obscured)

БИТКӨ МАССАЖ ЯСАУНЫҢ УҢАЙ ЯКЛАРЫ:

- тирәндә яткан мускулларны жанландырып жиберә;
- лимфалар хәрәкәтен активлаштыра;
- күзәнәкләрдә матдәләр алмашын җайлый;
- токсиннарны һәм организмга җыелган артык суны чыгара;
- тирене кислородка баета;
- биттәге тонусны бетерә, спазмнар юкка чыга;
- тиренең сыгылмалылыгын арттыра; организмдагы стресс чыганаclarыннан арынырга булыша.

МАССАЖ ЯСАТЫРГА ЯРАМАГАН ОЧРАКЛАР:

- инфекцияле авырулар;
- онкология авыруы булган очракта табиб киңәше белән;
- биттә үлекле бетчәләр;
- биттә травмалар;
- нык беленеп тора торган купероз;
- акне;
- калкансыман биз авырулары.

Йөзегездәге... бетерәсегез килса, язны биткө массаж ясаудан... (text is partially obscured)

Казань,
пр. Победы, 100
ул. Ибрагимова, 61
@prostranstvo_sufle

*Башкортстан кызы Айгөл
ТАЖИЕВАдан камырсыз
чизкейк әзерләү серләре.*

*Чәйләрегез-чизкейклы,
көннәрегез ямьле булсын,
дуслар!*

Аборигеннар авокадоны “мәхәббәт жимеше” дип атый. Юкка түгел, авокадо – бик көчле афродизиак.

Камилә Димөхәммәтова

ТАҒАССАР
ТАҒАССАР
ТАҒАССАР

ИГЪТИБАРЫГЫЗ ӨЧЕН ЗУР РӘХМӘТ!

ӘЗЕРЛӘДЕ ИСКЕ АЙМАН КИТАПХАНӘЧЕСЕ ХӨЖӘТОВА ГӨЛНАЗ В.